

Hasonló a Questel Orbit szolgáltatása is, amelyhez a dokumentumszolgáltatás az Orbit ORBDOK, vagy a Questel ORDER funkciójával kapcsolódik.

Az online szolgáltatók hírmagazinokhoz és napilapokhoz is nyújtanak hozzáférést. Ilyen például az *FT Profile* a pénzügyi információk területén.

A céginformáció vonatkozásában a Dun and Bradstreet *Monitoring Service* elnevezésű szolgáltatását említhetjük, amely értesítést küld, mielőtt egy cég státusában változás következik be.

A Dow Jones amellett, hogy hírekhez és más adatbázisokhoz nyújt exkluzív hozzáférést, a

CustomClips elnevezéssel kulcsszavakra alapozott SDI-szolgáltatást nyújt, amely online és e-mailen is olvasható. A *Current News This Just In* pedig a világ üzleti életéről ad bulletinjellegű tájékoztatást.

/ROWLEY, Jennifer: The changing face of current awareness services. = *Journal of Librarianship and Information Science*, 30. köt. 3. sz. 1998. p. 177–183./

(Koltay Tibor)

Internet minden közkönyvtárban Kormánykezdeményezés Flandriában (Belgium)

Az elmúlt években a teljes flamand közkönyvtári rendszert az internethez csatolták. A fő kormányzati cél az volt, hogy minden állampolgár a legselesebb körű információhoz hozzájusson, ezért hozzanak létre és működtessenek egy közkönyvtári hálózatot. A programból három lépcső már megvalósult: a rendszer technikai feltételei, a könyvtári személyzet továbbképzése és a BIBnet (a közkönyvtárak webhelye) kifejlesztése. A jövő egyik kulcskérdése, hogy ez a rendszer hogyan fog beilleszkedni a meglévő könyvtári hálózatba.

Visszapillantás

1995 óta Belgium két nyelvi közösség szövetsége, és mindkettőnek saját Közkönyvtári Törvénye van. Az 5,6 millió lakosú Flandria közkönyvtári helyzetével foglalkozó, a flamand kormány által hozott Közkönyvtári Törvény ösztönzi a helyi közkönyvtárak létrejöttét: A lakosság több mint 90%-a él olyan közösségben, amelynek van könyvtára. A tartományok számának megfelelően hat központi közkönyvtár van, melyek teljes körű támogatást nyújtanak a kisebb helyi könyvtáraknak. Egy nemzeti központ hiányzik még.

A Közkönyvtári Törvény egyik kézzelfogható eredménye a VLACC, a flamand automatikus osztott katalógus. Az összes könyvtár fele rendszeresen használja a VLACC adatait, tíz könyvtár közül hét automatizált, vagy valamilyen előkészítő fázisban van.

A könyvtáraknak mint a városi hatóság alá rendelt intézményeknek nincs elkülönített költségvetésük, minden kiadásukat a városi tanácsoknak kell jóváhagyniuk.

Internetstratégia

A Flamand Minisztérium könyvtári főosztálya felülvizsgálta a könyvtári törvényt abból a szempontból, hogyan hozható létre a könyvtárak közötti hálózati szerkezet. Ezzel egy időben intranethálózatot hoztak létre az összes közkönyvtár között.

1996 júliusában a kormány döntést hozott arról, hogy minden közkönyvtárban létre kell hozni az internetes elérést, amelyhez szükség van megfelelő infrastruktúra kiépítésére, szakemberek képzésére, illetve a végfelhasználók megfelelő tájékoztatására. Ezek összhangban vannak a kezdeményezés három fő pontjával: az összes könyvtár csatlakoztatása az internetre egy magánhálózaton keresztül, és a megfelelő infrastruktúra kiépítése; a BIBnet kifejlesztése a közkönyvtárak számára; a könyvtári személyzet továbbképzésének megszervezése.

Infrastruktúra

A projekttel kapcsolatos infrastruktúra összes költségét a flamand kormány fedezi. A BIBnet olyan webhely a könyvtárak számára, amely az internetes tevékenységet kényelmessé és felhasználóbaráttá teszi.

Az 1997-ben üzembe állított rendszer legfontosabb műszaki paraméterei:

- mind a 330 könyvtárat ellátták ISDN kapcsolattal;
- hardverkonfiguráció: Intel Pentium 133 MHz, 16 MB RAM, 256 KB cache;
- 1 GB-os merevlemez, 8x sebességű CD-ROM meghajtó és útvonalválasztó;

- Windows Explorer, PC/DACS;
 - megfelelő sávszélesség a hálózathoz.
- A rendszerben jelenleg háromféle kommunikációs típus van.

Kommunikáció a közkönyvtárak és felhasználók között:

- általános bemutató a flamand közkönyvtári rendszerről,
 - kézikönyv készítése, amely egyúttal áttekintést ad a leggyakrabban felvetődő kérdésekről,
 - ciminformáció biztosítása,
 - VLACC-kal kapcsolatos információ nyújtása,
 - könyvtári hírek,
 - tájékoztatás egyéb könyvtári és dokumentációs szolgáltatásokról,
 - új médiatípusok bemutatása.
- Kommunikáció a közkönyvtárak között:*
- speciális információk tartalomjegyzék-figyelés,
 - szakmai tapasztalatcsere,
 - technikai segédlet (help desk),
 - kiadványok megjelentetése.

Kommunikáció a közkönyvtárak és a kormányzat között:

- kapcsolattartás a könyvtári főosztállyal elektronikus úton,
- kapcsolattartás a VLACC szolgáltatással kapcsolatban,
- statisztikai adatbevitel és -feldolgozás.

A BIBnet

A BIBnet két szekcióból áll. Az egyik a könyvtárhasználók számára, a másik pedig a könyvtárosok számára van fenntartva.

Tizenkét könyvtárosból álló munkacsoport egy olyan modellt dolgozott ki, amely a flamand felhasználók számára érdekes internetforrásokat azonosít, válogat és jellemez. A modell kidolgozásánál az egyik fő kritérium a nyelv volt, de emellett természetesen a minőségnek volt a legfontosabb szerepe. A kiválasztott webhelyeket téma-területek szerint csoportosították, minden kiválasztott helyről összefoglalót készítettek, és a VLACC formának megfelelően osztályozták, katalogizálták őket. A BIBnet egy opciója lehetőséget nyújt, hogy minden könyvtáros kapcsolatba lépjen a téma koordinátorával a rendszer jobbítása érdekében.

A *könyvtárhasználó szekció* gyakorlati útmutatóból, információs források gyűjteményéből áll, és a következő fejezeteket tartalmazza: VLACC, új könyvek kivonatai, az internethelyek adatbázisa.

Ezek a fájlok kulcsszavak és „keresőfák” alapján érhetőek el. A VLACC felhasználóbarát interfészen keresztül érhető el, és hagyományos szempontok szerint kereshető. Az új könyvek kivonatai kulcsszavak és a kivonatok tényleges teljes szövege szerint kereshetők, illetve hiperlinkek segítségével más helyekre is el lehet jutni.

A *könyvtáros szekció* négy fejezete: makro-adatok, menedzsmentadatok, a szolgáltatásokkal kapcsolatos szempontok, területi támogatás. Egy szerkesztőcsoport végzi a hely frissítését, és ennek a szekciónak egyes részei alkalmasak interaktív használatra.

Továbbképzés

Minden könyvtárból két munkatárs egy kétnapos tanfolyamon vesz részt, amely elméleti és gyakorlati részből áll.

Menedzsment

A projektet egy Irányító Csoport vezeti, amely a könyvtári főosztály tagjaiból áll. Ők irányítják a webhelyek kialakítását és a bevezetési folyamatokat, különös tekintettel a továbbképzés megszervezésére, a felhasználói szabályozásra és egy értékelő módszer kifejlesztésére. A BIBnet használóit egy online kérdőív kitöltésére kérik, amelyet kiértékelnek, és az eredményeket felhasználják a későbbi fejlesztésekben.

A közeljövő fontos feladatai: a kommunikációs vonalak bővítése, multimédia-alkalmazások.

A kezdeményezés, amely elősegítette a közkönyvtárak együttműködését, és létrehozta a könyvtárak hálózatának gerincét, egyúttal megteremtette a világméretű információs források elérését is. A modellt folyamatosan értékelik hatékonysági és gazdaságossági szempontból. A könyvtári főosztály pályázatot nyújtott be az Európai Unióhoz konzorcium formában. Tagjai: a Görög Nemzeti Oktatási Minisztérium, a holland Probiblio, az EARL konzorcium (UK) és a Finn Könyvtári Egyesület. A konzorcium a különböző modellek együttműködését kívánja megvalósítani.

Van VAERENBERGH, Jan: Internet in all public libraries: A major government initiative in Flanders (Belgium). = IFLA Journal, 24. köt. 4. sz. 1998. p. 250–253./

(Klein Ágnes)